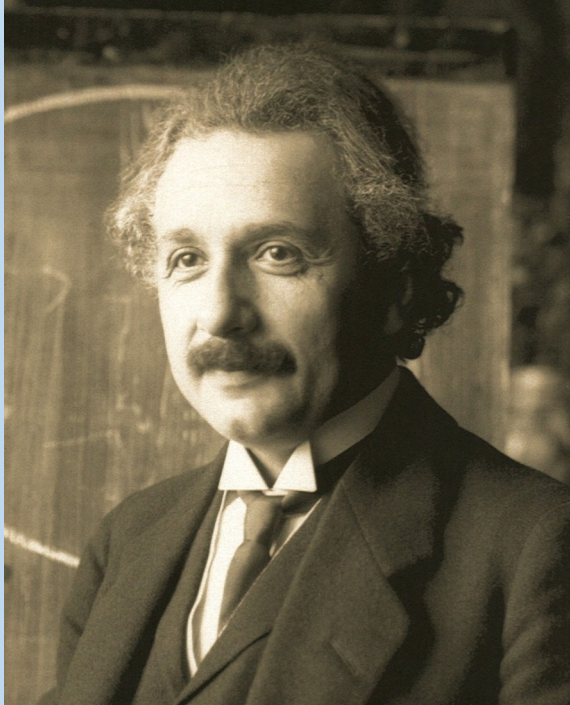

Візуалізація на основі ментальних карт як сучасна стратегія навчання

Раїса Шагієва, методист кабінету природничих предметів Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

«Слова або інші засоби мови, промовлені або написані, напевне, не відіграють значної ролі в процесі мислення. Фізичною сутністю, що функціонує як елемент мислення, являються певні знаки і більш-менш чіткі образи, які можуть добровільно відтворюватися або комбінуватися».

Альберт Ейнштейн

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ

загальна назва прийомів унаочнення

створення умов для зорового спостереження та аналізу

відбір, структурування і оформлення навчального матеріалу в візуальний образ

процес створення чітких яскравих образів за допомогою сучасних технологій

«Мені представляється важливим відійти від традиційного погляду, згідно з яким картини дають нам лише сирий матеріал, а мислення починається тільки після того, як інформація вже отримана, подібно до того, як повинно чекати травлення, поки щось не з'їдене. Навпаки, мислення здійснюється за допомогою структурних характеристик, убудованих в образ, і тому образ має бути сформований і організований розумно, щоб найбільш важливі його властивості були видимі».

Р. Арнхейм

Запам'ятовування інформації

- 20% від почутого.
- 30% – від побаченого.
- 70% – від одночасно побаченого й почутого.
- 80% – від побаченого, почутого й обговореного.
- 90% – від побаченого, почутого, обговореного й активно виконаного.

Ментальна карта

- Унікальна технологія роботи з інформацією.
- Спосіб опрацювання інформації графічним та візуальним способами.
- Зручна техніка альтернативного запису.
- Спосіб упорядкування, збереження, відтворення, осмислення інформації.
- Спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем.
- Спосіб організації процесу творчого мислення за допомогою схем, побудованих за певними правилами.
- Схеми, що в наочному вигляді демонструють поняття, процеси, думки, тези, завдання, пов'язані та об'єднані спільною ідеєю.

Концепція "ментальної картографії"

- Девід Осубел
- Джозеф Новак
- Тоні Б'юзен

Алгоритм складання інтелект-карт

- Визначення теми інтелект-карти та вибір способу її створення.
- Інформаційно-пошуковий етап.
- Структурування навчальної інформації.
- Кодування інформації.
- Створення шаблону інтелект-карти.
- Наповнення інтелект-карти змістом.
- Редагування та корекція.
- Самоперевірка інтелект-карти.

Основні принципи створення карт знань

- Об'єкт уваги (вивчення) сфокусовано в центральному образі.
- Основні теми та ідеї, пов'язані з об'єктом уваги, розходяться від центрального образу у вигляді ідей.
- Ідеї наступного порядку (рівня) також зображено у вигляді гілок, що відходять від центральних гілок тощо.
- Гілки пояснено й позначено ключовими образами і словами.
- Строгий принцип – одне ключове слово на кожну лінію.
- Гілки формують зв'язану вузлову структуру (систему).
- Інтенсивне використання графічних образів.
- Робота як мінімум з трьома й більше кольорами.
- Часте варіювання розмірів букв, шрифтів, товщини ліній і масштабу графіки.
- Використання стрілок для підкреслення зв'язків між елементами інтелект-карти.
- Кодування інформації та винахід абревіатур, використання ключових слів над асоціативними лініями.
- Обмеження блоків важливої інформації за допомогою ліній.

Критерії оцінювання інтелект-карт

- Відповідність темі.
- Адекватність, структурованість, логічність змісту.
- Дотримання принципів складання інтелект-карт.
- Адекватність добору графічних образів (малюнків, знаків, символів на основі встановлених асоціативних зв'язків).
- Гармонійність дизайну (виважене просторове розміщення, кольорова гама, використання засобів наочної виразності).
- Наявність чіткої розгалуженої структури, яка побудована на основі ключових слів.
- Наявність центральної яскравої ідеї, образу.
- Наявність головних та другорядних гілок, що відображають ієрархію ідей та ключових понять.
- Оригінальність.

Типові помилки при складанні інтелект-карт

- Порушення правил складання інтелект-карт.
- Неадекватний добір ключових слів, ідей і, як наслідок, відсутність змістовної цілісності інформаційної основи інтелект-карти.
- Відсутність ієрархічного зв'язку між поняттями.
- Відсутність яскравих та оригінальних асоціацій.
- Невиразна кольорова гама.
- Перевантаженість інтелект-карти.

Застосування (етапи уроку)

- Актуалізація опорних знань.
- Мотивація та цілепокладання.
- Цілереалізація (опрацювання та закріплення матеріалу, узагальнення).
- Рефлексія та перевірка рівня оволодіння навчальним матеріалом.

Переваги перед традиційними способами подання і запису інформації

- Привертають увагу аудиторії, тим самим роблячи її сприйнятливою і готовою до співпраці.
- Роблять заняття і презентації органічнішими.
- Інформація на основі інтелект-карт є гнучкою, її легко пристосовувати до умов, що змінюються.
- Можливість легко і без значних витрат часу вносити корективи.
- Забезпечення якісного засвоєння матеріалу.
- На відміну від лінійного тексту, інтелект-карти не тільки зберігають факти, але і демонструють взаємозв'язки між ними, тим самим забезпечуючи глибше розуміння предмета учнями.
- Фізичний об'єм інформаційного матеріалу значно зменшується.
- подача інформації різноманітними засобами візуалізації.

Наскрізнi уміння

- Набувають розвитку інтелектуальні здібності, креативне та критичне мислення.
- Розвивається здатність до аналізу, синтезу, вміння роботи висновки.
- Розвивається творчість, уява, образне мислення.
- Підвищується рівень сформованості комунікативних навичок.
- Формуються товариські відносини у роботах в групах.

«Найважливіше завдання цивілізації — навчити людину мислити».

-

Томас Едісон